UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA
FACULTATEA DE DREPT
ȘCOALA DOCTORALĂ ȘTIINȚE JURIDICE

Cu titlu de manuscris
C.Z.U: 347.776(043.2)

GORINCIOI Cornelia

CERCETAREA INSTRUMENTELOR JURIDICE DE CONTRACARARE A ACTELOR DE CONCURENȚĂ NELOIALĂ

REZUMAT

553.02 – Dreptul afacerilor

Autor: _____Gorincioi Cornelia

Conducător de doctorat: _____ Cojocaru Violeta,
prof. univ., dr. hab. în drept

Comisia de indrumare: _____ Băieșu Sergiu,
prof. univ., dr. în drept
_____ Roșca Nicolae,
conf. univ., dr. în drept
_____ Cimil Dorin,
conf. univ., dr. în drept

CHIȘINĂU, 2019

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii Doctorale Științe Juridice, Universitatea de Stat din Moldova

Autor:

_____Gorincioi Cornelia

Conducător de doctorat:

_____ Cojocaru Violeta,
prof. univ., dr. hab. în drept

Comisia de doctorat:

_____ Roșca Nicolae,
conf. univ., dr. în drept
_____ Băieșu Aurel
prof. univ., dr. hab. în drept
_____ Băieșu Sergiu,
prof. univ., dr. în drept
_____ Boișteanu Eduard
conf. univ. dr. hab. în drept
_____ Mihalache Iurie
conf. univ., dr. hab. în drept

Susţinerea va avea loc la data de 22.04.2019, orele 15:30,
bir. 119, str. Kogălniceanu, 67, mun. Chișinău

Rezumatul și teza de doctorat pot fi consultate la pagina web a Școlii Doctorale Științe Juridice (http://drept.usm.md/lib.php?l=ro&idc=345&t=/Cicluri-de-studii/coala-Doctorala-tiinte-Juridice/Studii-de-Doctorat/Teze-de-doctorat/Rezumate-Teze&)

Autor _____

Secretarul comisiei de doctorat _____ Ciobanu Rodica
conf. univ., dr. în filosofie

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea temei

Actualitatea și importanța temei abordate este reflectată în Dicționarul de economie politică[1], care conține o tratare metaforică a concurenței, dar foarte reprezentativă, de unde rezultă actualitatea și importanța acesteia: concurența reprezintă pentru lumea industrială ceea ce reprezintă soarele pentru lumea fizică.

Astfel, Constituția Republicii Moldova[2], a proclamat în anul 1994 - piaţa, libera iniţiativă economică, concurenţa loială ca factori de bază ai economiei Republicii Moldova. Deopotrivă cu dreptul de proprietate privată şi libertatea activității de întreprinzător, concurența constituie condiția esențială pentru dezvoltarea unei economii naționale eficiente și îmbunătățirea nivelului de trai al populației.

Totodată, prin semnarea Acordului de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, şi Uniunea Europeană şi Comunitatea Europeană a Energiei Atomice şi statele membre ale acestora, pe de altă parte[3], Republica Moldova şi-a asumat angajamentul în sensul respectării principiilor economiei de piață libere, dezvoltării durabile și multilateralismului efectiv (art. 2, pct. 2 din Acordul de Asociere). Acest document evidenţiază necesitatea aplicării legislaţiei în materie de concurenţă într-un mod transparent şi nediscriminatoriu, cu respectarea principiilor de echitate procedurală şi a drepturilor de apărare ale întreprinderilor implicate. Astfel, ambele acte menţionate recunosc importanţa concurenţei loiale în vederea edificării unui sistem economic bazat pe noi principii şi abordări.

Cu toate acestea, fenomenul concurenței adesea este supus unor deformări negative și manifestări nefavorabile aferente care se exprimă atât în diferite forme de abuz din partea întreprinderilor cu drepturi exclusive apărute în cadrul concurenței, cât și sub formă de acțiuni concrete de concurență neloială. În acest sens, apare necesitatea protejării relațiilor de concurență loială și tragerii autorilor faptelor anticoncurențiale la răspundere juridică.

Reglementările privind concurența neloială vizează mijloacele și nu scopurile. Normele care sancționează concurența neloială protejează interesele economice ale diverșilor comercianți împotriva actelor contrare reglementărilor juridice și moralei în afaceri, săvârșite de unii

[1] *Dictionnaire de l'économie politique*, 1852, p. 450.
Disponibil: http://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k22411m/f3.item.zoom (accesat pe 23.08.2016).
[2] *Constituția Republicii Moldova*, Monitorul Oficial Nr. 1, din 12.08.1994. Data intrării în vigoare: 27.08.1994
[3] *Acordului de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, şi Uniunea Europeană şi Comunitatea Europeană a Energiei Atomice şi statele membre ale acestora, pe de altă parte*, ratificat prin Legea Nr. 112 din 02.07.2014. În: Monitorul Oficial Nr. 185-199 din 18.07.2014.

comercianți. Actul de concurență nu este ilicit prin el însuși, ci numai dacă mijloacele întrebuințate pentru atragerea clientelei sunt ilicite.

Prin urmare, libertatea concurenței economice nu înseamnă permisivitate totală agenților economici la alegerea metodelor de luptă pentru obținerea clientelei. Limitele libertății acestei concurențe devin vizibile la evaluarea juridică a încălcărilor, care amenință interesele legitime ale altor întreprinderi, drepturile consumatorilor și ale statului. Statul instituie justificat măsuri necesare de protecție a concurenței, inclusiv prin utilizarea unor mijloace de constrângere. Plasând în Codul Civil[4], Codul Penal[5], Legea concurenței nr. 183 din 12.07.2012[6] norme care vizează protecția concurenței, legiuitorul subliniază importanța deosebită a respectării regulilor concurențiale în activitatea economică. Aici este important de menționat că Legea concurenței 183 din 2012 transpune fidel prevederile art. 101-106 ale TFUE[7], fapt confirmat de către Documentul Comun al Comisiei Europene privind progresul Republicii Moldova în implementarea Politicii Europene de Vecinătate din 2013.[8]

Totodată, actualitatea temei investigate este determinată și de către aspectul practic al acesteia, or în ultima perioadă se intensifică activitatea autorității naționale de concurență în procesul de contracarare a actelor de concurență neloială.

Prin urmare, este actuală necesitatea cercetării științifice a instrumentelor juridice de contracarare a acțiunilor de concurență neloială, deoarece acestea au o importanță impunătoare în sensul menținerii unui mediu concurențial liber.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemei de cercetare

Fondul doctrinar al Republicii Moldova în ceea ce privește cercetările științifice care au ca obiect concurența, în general, și concurența neloială, în special, se află în plin proces de completare. Problematicile concurențiale în Republica Moldova au apărut relativ recent, preponderent începând cu constituirea unei autorități de concurență în anul 2007 – Agenția Națională pentru Protecția Concurenței, predecesoarea Consiliului Concurenței, care a inițiat procesul de transpunere în practică a principiilor concurenței loiale.

---

[4] *Codul Civil al Republicii Moldova.* Republicat în temeiul Legii nr.133 din 15.11.2018 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr. 467-479

[5] *Codul Penal al Republicii Moldova*. Republicat în Monitorul Oficial Nr. 72-74 din 14.04.2009

[6] *Legea concurenței* nr. 183. Monitorul Oficial Nr. 193-197 din 14.09.2012. În vigoare din 14.09.2012

[7] *Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene, Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* C 326/47 din 26.10.2012. Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2bf140bf-a3f8-4ab2-b506-fd71826e6da6.0001.02/DOC_2&format=PDF (accesat pe 22.05.2018)

[8] *Implementarea Politicii Europene de Vecinătate în Republica Moldova Progresul pentru anul 2013 și recomandări,* Bruxelles, 27.03.2014 SWD (2014), Disponibil:http://eeas.europa.eu/archives/delegations/moldova/documents/press_corner/enp_report_ro.pdf (accesat pe 22.05.2018)

Actualmente, în literatura de specialitate lipsesc monografii sau analize științifice aprofundate care ar elucida conceptul de concurență neloială per ansamblu, cât și prin raportare la specificul Republicii Moldova.

Totodată, acțiunile de concurență neloială sunt analizate și prin prisma dreptului penal. În acest sens, un șir de doctrinari autohtoni printre care Brînză S. și Stati V., au analizat componența de infracțiune „Concurența neloială" elucidând componentele și semnele calificative ale acesteia în lucrările lor științifice.[9]

Autorii Rusu I. și Balan A., în lucrarea *Studiu comparativ al politicii de concurență*, au descris într-un sumar legislația Uniunii Europene în materie de concurență, au analizat și comparat proiectul de lege cu privire la concurență din anul 2008 cu prevederile dreptului comunitar, evidențiind unele lacune și sugerând anumite recomandări.

În anul 2009, autorii Stuart E. și Mateus A. au analizat situația reglementărilor legislative din Republica Moldova și au înaintat propuneri de armonizare a legislației naționale la standardele Uniunii Europene în domeniul concurenței. În lucrarea lor, autorii au recomandat încorporarea reglementărilor privind publicitatea și concurența neloială în legea cu privire la protecția consumatorilor.[10]

Un aport deosebit asupra îmbogățirii literaturii juridice concurențiale este constituit de tezele de doctor în domeniul concurenței: Bulmaga O. *Măsurile organizatorico-juridice în privința entităților ce desfășoară practici anticoncurențiale*, Bologan D. *Reglementarea juridică a înțelegerilor de cartel* și Timofei S. *Infracțiuni în domeniul concurenței (aspecte de drept penal).*

În lucrarea *Măsurile organizatorico-juridice în privința entităților ce desfășoară practice anticoncurențiale* (Bulmaga O.)[11], fiind fundamentate științific practicile anticoncurențiale, sunt identificate și măsurile organizatorico-juridice aplicate entităților ce le desfășoară, prin abordarea sistemică și comparată a cadrului legal de reglementare, a practicii aplicării lui și a viziunilor doctrinare din domeniu.

În teza de doctorat *Reglementarea juridică a înțelegerilor de cartel*[12], autoarea s-a axat pe cercetarea compexă a acordurilor anticoncurențiale orizontale (așa zise, înțelegeri de cartel). Analizând politica de clemență și imunitățile prevăzute pentru persoane, estimează eficiența unei

[9] Brînza S., Stati V., *Tratat de drept penal. Partea specială*. Volumul II. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015, p. 460
[10] Stuart E., Mateus A., *Legislația și Politica în domeniul Concurenței – Armonizarea Legislației la Standardele UE în Republica Moldova,* Editura: Sinectica-Com SRL, Chisinau, 2009, p. 110
Disponibil: http://old.competition.md/documents/LEGISLATIA_RO_ie.pdf (accesat pe 18.03.2018)
[11] Bulmaga O., *Măsurile organizatorico-juridice în privința entităților ce desfășoară practice anticoncurențiale, 2014.* Disponibil: http://iiesp.asm.md/?p=3081 (accesat pe 18.03.2018)
[12] Bologan D., *Reglementarea juridică a înțelegerilor de cartel, 2016.*
Disponibil: http://icjp.asm.md/tags/drept?page=1 (accesat pe 18.03.2018)

astfel de colaborări în diferite țări, astfel fiind selectate cele mai eficiente și reușite metode de colaborare în lupta cu diverse tipuri de carteluri.

Timofei S. în lucrarea *Infracțiuni în domeniul concurenței (aspecte de drept penal)* abordează așa subiecte ca elementele constitutive ale infracțiunilor în domeniul concurenței și reglementarea juridică a protecției concurenței prin prisma politicii penale a statului, totodată, efectuează analiza comparativă a reglementărilor privitoare la concurența neloială din legile penale ale altor state[13].

În aceste investigații științifice se analizează elemente tangente concurenței neloiale, care ajută la înțelegerea fenomenului concurenței per ansamblu.

În continuare, ne propunem examinarea cercetărilor științifice care s-au realizat în alte state, unde se atestă o bogată literatură în acest domeniu.

După adoptarea Codului Civil francez din 1804, doctrinarii francezi au supus analizei conceptul de concurență neloială într-un format complex, încercând să dezvolte pe această cale ideea încălcării drepturilor de proprietate industrială. În acest sens, putem spune că fruntașii abordării științifice a conceptului și fenomenului concurenței neloiale au fost francezii. Pouillet E. menționează următoarele despre concurența neloială: nu sunt acte de natură penală; sunt fapte, de cele mai dese ori complexe, variate la infinit, care au întodeauna tendința de a confunda două entități cu scopul de a înlătura întreaga sau o parte a clientelei uneia în beneficiul celeilalte. Din aceste supoziții, Pouillet nu își propune în lucrarea sa să menționeze toate formele concurenței neloiale. Cu toate acestea, a indicat unele mai principale sau, altfel spus, utlizate în mod obișnuit, printre care: similitudinea aspectului; omonimie (situația când un cuvânt are aceeași formă și pronunțare cu alt cuvânt); uzurparea calităților false sau a titlurilor care aparțin altora; deturnarea clientelei prin angajarea de muncitori.[14]

Alte lucrări științifice ale autorilor Calmels É., *Des Noms et marques de fabrique et de commerce, de la concurrence déloyale*, Paris 1858; Mayer G., *Concurrence déloyale et contrefaçon de noms et de marques*, Paris 1879, contemplează înțelesul noțiunii concurenței neloiale prin prisma drepturilor asupra obiectelor proprietății industriale sau, mai bine spus, în accepțiunea pericolului integrității proprietății industriale.

O bogată literatură juridică referitoare la concurența neloială se găsește în bibliotecile istorice ale Federației Ruse. Au supus cercetării științifice fenomenul concurenței neloiale o serie

[13] Timofei S., *Infracțiuni în domeniul concurenței (aspecte de drept penal)*, 2011.
Disponibil: http://www.cnaa.md/thesis/19359/ (accesat pe 18.03.2018)
[14] Pouillet E., *Traité des marques de fabrique et de la concurrence déloyale*. Paris: Editura Billard, 1883
Disponibil: https://pmb.parlamento.gub.uy/pmb/opac_css/index.php?lvl=notice_display&id=10735 (accesat pe 15.05.2016)

de autori, printre care: Totiev K. I., Șerșenevici G. F, Șastico A.E., Komkova A.A. și Kurdin A.A.

După părerea autorilor ruși Șastico A.E., Komkova A.A. și Kurdin A.A., prin concurență neloială se înțelege un spectru larg de tipuri de comportamente oportuniste a participanților actuali și potențiali la piața de mărfuri, care prejudiciază concurenții și/sau consumatorii, în procesul competiției pe piață sau în legătură cu intrarea pe piață (retragerea de pe piață)[15].

În România, de asemenea, există un număr impunător de lucrări ce se referă la concurența neloială. Încă în 1982, epoca în care piața liberă nu exista pe teritoriul statului vecin, Eminescu Y. atribuise concurenței neloiale următoarea semnificație: „este un act de încălcare a obligației de a respecta anumite reguli de conduită în activitatea profesională și comercială”[16]. Căpățână O. consideră că definiția ce ne preocupă urmează să enunțe domeniul concurenței neloiale, caracteristicile și finalitatea abuzivă, cât și efectele pe care le generează. Astfel, acest autor înțelege prin concurență neloială săvârșirea, în domeniile deschise competiției economice, a unor fapte contrare legii sau uzanțelor cinstite ale activității comerciale, în scopul captării clientelei unor rivali de pe piața relevantă, producându-le astfel prejudicii materiale și/sau morale, prezente sau eventuale.[17]

Acestea fiind menționate, stabilim că cercetările științifice din domeniul concurenței neloiale sunt foarte diversificate și tratează o serie de aspecte ale esenței acesteia. Multitudinea de materiale științifice existente subliniază importanța concurenței neloiale, în general, și importanța prevenirii și contracarării acesteia, în special. Chiar dacă cercetările științifice realizate în Republica Moldova în domeniul concurenței neloiale sunt puține, ca sursă de inspirație pentru analiză și creație am folosit resursele externe.

În concluzie, evidențiem caracterul relativ unitar al definirii concurenței neloiale de către autorii citați supra. Susținem poziția potrivit căreia, definiția concurenței neloiale din Convenția de la Paris din 1883 răspunde marii majorități a abordărilor teoretice. Astfel, potrivit art. 10 bis: „Constituie un act de concurenţă neloială orice act de concurenţă contrar practicilor cinstite în materie industrială sau comercială”[18].

Identificarea problemei științifice

Am efectuat o cercetare multiaspectuală a apariției, definirii și evoluției fenomenului concurenței neloiale, particularităților calificative ale fiecărui act de concurență neloială,

[15] Шаститко А. Е., Комкова А. А., Курдин А. А., *Недобросовестная конкуренция в сфере обращения объектов интеллектуальной собственности.* Москва, 2015
[16] Eminescu Y. *Tratat de proprietate industrială*, vol. 1. București, 1982, p. 128.
[17] Căpățână O. *Noțiunea concurenței neloiale* // Revista de drept comercial, nr. 11, Editura Lumina Lex, București, 1998
[18] *Convenția de la Paris din 1883*. În: Tratate Internationale, Nr. 6 din 30.12.1998. În vigoare din 25.12.1991.

reprezentând unul din scopurile lucrării, care, într-un final, ar argumenta necesitatea implementării, dezvoltării instrumentelor juridice de contracarare a acestora. Urmare a studiului efectuat au fost identificate un șir de instrumente de contracarae a actelor de concurență neloială: acte normative cu nivel înalt de perfecțiune; autoritate publică cu personal calificat; celeritate maximă la examinarea cazurilor; procedura clară și eficientă de examinare a cauzelor; sancțiuni clare și dure care să descurajeze orice manifestare ilegală etc. După părerea noastră, răspunderea administrativă, penală și civilă sunt principalele instrumente juridice de contracarare a acțiunilor de concurență neloială. Acestea comportă o importanță dublă: de prevenire și de combatere. Existența anumitor reglementări referitoare la răspunderea juridică pentru concurența neloială, sancțiunile pentru aceasta și publicitatea cazurilor de concurență neloială, reprezintă un mecanism de reprimare a tendințelor vicioase de încălcare a principiilor concurențiale. În cazul realizării acțiunilor de concurență neloială, deja sunt puse în aplicare instrumentele juridice de combatere, care presupun implicarea forței coercitive a statului și aplicarea măsurilor concrete de constrângere. În baza analizelor efectuate, conchidem că ***problema științifică ce urmează a fi soluționată rezidă în conceptualizarea fenomenului de concurență neloială și individualizarea actului de concurență neloială, identificarea instrumentelor juridice de prevenire și contracarare a actelor de concurență neloială în vederea estimării eficienței fiecăruia asupra ameliorării mediului concurențial și edificării unui sistem economic bazat pe noi principii şi abordări.***

Scopul și obiectivele tezei

Scopul principal al studiului îl constituie cercetarea cuprinzătoare și multiaspectuală a problemelor apariției, definirii și evoluției fenomenului concurenței neloiale, particularităților calificative ale fiecărui act de concurență neloială, precum și a instrumentelor juridice de prevenire și contracarare a diferitor acte de concurență neloială din punctul de vedere al legislației concurențiale, civile și al legii penale, la fel și înaintarea propunerilor pentru înlăturarea lacunelor din legislația în vigoare. De asemenea, se urmărește analiza practicii Consiliului Concurenței și a jurisprudenței naționale, precum și a altor state în domeniul prevenirii și contracarării acțiunilor de concurență neloială.

În conformitate cu scopul menționat, cercetarea științifică este orientată spre atingerea următoarele obiective:

- ✓ analiza esenței juridice și economice a conceptului de „concurență neloială” și stabilirea cercului de fapte delictuale cuprinse de această noțiune;
- ✓ identificarea instrumentelor juridice de contracarare a actelor de concurență neloială;
- ✓ ierarhizarea instrumentelor juridice de contracarare a actelor de concurență neloială;

✓ analiza complexă a actelor de concurență neloială în scopul evaluării plenitudinii și suficienței contracarării acestora;

✓ compararea normelor legislației străine consacrate apărării împotriva actelor de concurență neloială și analiza retrospectivă a experienței în vederea preluării bunelor practici;

✓ analiza aplicării instrumentelor de contracarare asupra actelor calificate ca și acte de concurență neloială în practica Consiliului Concurenței și a instanțelor judecătorești ale Republicii Moldova și ale Uniunii Europene.

Metodologia cercetării științifice

Principalele metode de cercetare utilizate sunt următoarele: metoda dialectică, logico-formală, juridico-comparativă, juridico-formală, istorică etc. Alegerea obiectului cercetării a solicitat efectuarea unei analize complexe a unor probleme interdisciplinare, situate la intersecția dreptului,, economiei, sociologiei și filozofiei.

Baza normativă a cercetării au constituit-o: Constituția Republicii Moldova, legislația civilă, administrativă și penală în vigoare, actele normative subordonate legii care reglementează relațiile asociate de apărarea împotriva concurenței neloiale. Totodată, au fost studiate și legislațiile Statelor străine, precum sunt: România, Germania, Elveția, Franța, Rusia etc., , documente de drept internațional. Concomitent, în procesul de elaborare a tezei, a fost studiată jurisprudența din domeniu.

Fundamentul empiric al cercetării l-a constituit baza decizională a Consiliului Concurenței și experiența în prevenirea și combaterea actelor de concurență neloială, acumulată de autoare în calitate de Șef Direcție Concurență Neloială. În special, au fost studiate datele privind starea și dinamica încălcărilor care atentează la relațiile de concurență loială pentru anii 2012-2017. Adițional, a fost studiată practica instanțelor de judecată la examinarea cazurilor de concurență neloială și studiul efectuat în acest sens a autorilor Băieșu A și Sedlețchi E. în lucrarea „Practica judiciară privind concurența neloială (anii 2005-2018): studii de caz”[19]

Noutatea și originalitatea științifică a lucrării

Obiectul cercetării îl constituie normele de drept civil, administrativ și penal, ale legislației concurențiale, privind protecția consumatorilor, cu privire la proprietatea intelectuală, cu privire la publicitate și altele. Pentru a obține plenitudinea și autenticitatea lucrării, în obiectul de studiu s-au inclus norme ale dreptului internațional, ale legislației țărilor cu o istorie îndelungată și pregnantă de reglementare a relațiilor concurențiale, precum și anumite norme ale legislației

[19] Băieșu A și Sedlețchi E., „*Practica judiciară privind concurența neloială (anii 2005-2018): studii de caz*”, Revista Intellectus, nr. 4, 2018, p. 9. Disponibil: http://agepi.gov.md/sites/default/files/bopi/Intellectus_04-2018.pdf (accesat pe 11.02.2019)

naționale, în vigoare în perioadele precedente, dedicate acestui subiect. Reieșind din cele relatate mai sus, obiectul prezentului studiu îl constituie natura juridică a actelor de concurență neloială și instrumentele juridice de prevenire și contracarare ale acestoraPrin urmare, lucrarea reprezintă o primă încercare de a realiza o cercetare juridică complexă în Republica Moldova, care abordează instrumentele juridice de contracarare a acțiunilor de concurență neloială prin prisma a trei ramuri de drept: drept civil, drept penal și drept administrativ. Tratarea comprehensivă a obiectului cercetării, care îi imprimă noutate științifică lucrării prezente, denotă unicitatea fenomenului concurenței și diversitatea instrumentelor juridice de contracarare, la diferite etape, de prevenire și ulterior, de răspundere, ca instrument coercitiv. .

Teza de doctorat evidenţiază necesitatea aplicării legislaţiei în materie de concurenţă și a instrumentelor juridice de contracarare a actelor de concurență neloială într-un mod transparent şi nediscriminatoriu.

Semnificația teoretică și valoarea aplicativă a lucrării

Semnificația teoretico-științifică a lucrării constă în analiza esenței juridice și economice a conceptului de „concurență neloială” și stabilirea cercului de fapte delictuale cuprinse de această noțiune.

Valoarea aplicativă este dictată de recomandările autoarei care pot fi utilizate eficient în activitatea de aplicare a normelor stabilite în sistemul de drept de către organele de stat care exercită controlul asupra respectării ordinii legale în domeniul relațiilor concurențiale, precum și la examinarea litigiilor de către instanțele judecătorești.

Importanța practică a studiului este determinată de faptul că concluziile și recomandările de *lege ferenda* și sugestiile prezentate pot fi utilizate în procesul perfecționării legislației în vigoare și a documentelor de politici.

Concluziile teoretice și recomandările practice sunt utilizate la predarea cursurilor de dreptul concurenței.

Rezultatele științifice principale înaintate spre susținere

Principalele prevederi ale studiului au fost expuse și discutate la Conferințele internaționale a doctoranzilor în drept, care au avut loc la Universitatea de Vest din Timișoara, România, edițiile VIII și IX - „*Problematica protecției proprietății industriale prin prisma legislației concurenței neloiale (studiul comparativ al legislației Republicii Moldova, României și Federației Ruse)*” și „*Corelația dintre acțiunile de concurență neloială și publicitatea neadecvată*”, care a avut loc în anii 2016-2017; la Simpozioanele anuale științifico-practice „Lecturi AGEPI” din anii 2016-2018, la Conferința Științifică Națională „*Integrare prin Cercetare și Inovare*“, care s-a petrecut în anul 2017, la Universitatea de Stat din Moldova etc.

Implementarea rezultatelor științifice

Rezultatele științifice obținute prin intermediul realizării studiului respectiv sunt utilizate în contextul îmbogățirii doctrinei existente în Republica Moldova, în perfecționarea activității organelor abilitate cu protecția concurenței, inclusiv a instanțelor judecătorești, precum și în cadrul disciplinei Dreptul concurenței în instituțiile superioare de învățământ. În special, au fost înaintate sugestii de modificare a legislației concurențiale Consiliului Concurenței și redactate un șir de articole cu tematică pertinentă, printre care: „Răspunderea civilă și eficiența ei asupra prevenirii și contracarării acțiunilor de concurență neloială”[20], „Analiza teoretico-practică a confuziei ca act de concurență neloială (practica autorității naționale de concurență)”[21], „Rolul răspunderii juridice în prevenirea și contracararea confuziei ca act de concurență neloială”[22], „Proprietatea intelectuală, numele de domeniu și concurența”[23], „Combaterea acțiunilor de concurență neloială în domeniul proprietății intelectuale”[24], „Evoluția dreptului concurenței”.[25]

Aprobarea rezultatelor

Teza a fost elaborată și discutată în cadrul Școlii doctorale de Științe Juridice a Universității de Stat din Moldova. Rezultatele cercetării au fost aprobate de către comisia de îndrumare din cadrul Școlii doctorale și Departamentul Drept Privat a USM.

Publicații la tema tezei - 13

Volumul și structura lucrării

Structura tezei este determinată de obiectul, scopurile și metodele de cercetare. Relatarea materialului se realizează în conformitate cu principiul *„de la general la special”*, adică de la conceptele generale în domeniul dreptului concurenței spre analiza conținutului anumitor forme de concurență neloială și instrumentelor de prevenire și contracarare a acestora. Lucrarea este alcătuită din introducere, trei capitole, care reunesc 15 paragrafe, concluzii și recomandări, precum și lista de referințe bibliografice și acte normative utilizate. În ansamblu lucrarea numără 205 pagini de text, iar în lista bibliografică sunt incluse 207 titluri.

Cuvinte-cheie: concurența, concurență neloială, act de concurență neloială, răspunderea juridică, Consiliul Concurenței, amendă, investigare, prevenire, contracarare.

---

[20] Gorincioi C. „*Răspunderea civilă și eficiența ei asupra prevenirii și contracarării acțiunilor de concurență neloială*”, Revista Institutului Național al Justiției, Nr. 3(46), 2018 – Chișinău - p. 32-39.

[21] Revista științifică a Universității de Stat din Moldova „Studia Universitatis Moldaviae”, Nr. 3(113), 2018 – Chișinău - p. 35-46.

[22] Gorincioi C. *„Analiza teoretico-practică a confuziei ca act de concurență neloială (practica autorității naționale de concurență)”*, Revista Intellectus, Nr. 3, 2018, Chișinău – p.12-19.

[23] Gorincioi C., Creciun I. „*Proprietatea intelectuală, numele de domeniu și concurența*”, Revista Intellectus, Nr. 2, 2017 – Chișinău – p.13-19.

[24] Gorincioi C., Creciun I. *„Combaterea acțiunilor de concurență neloială în domeniul proprietății intelectuale”*, Revista Intellectus, Nr. 2, 2016 – Chișinău – p.12-17.

[25] Cărare V., Gorincioi C. „Evoluția dreptului concurenței”, Revista științifico-practică „Legea și viața”, mai, 2016 – Chișinău – p.9-15.

CONȚINUTUL TEZEI

Introducerea reflectă actualitatea și importanța problemei științifice abordate, scopul și obiectivele lucrării, descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemei de cercetare, noutatea și originalitatea științifică, semnificația teoretică și valoarea aplicativă, metodologia cercetării, etc.

Capitolul I – Analiza istorico-juridică a concurenței și a instrumentelor juridice de contracarare a actelor de concurență neloială - oferă tratări științifice referitoare la concurență ca element esențial al mecanismului de piață. În acest sens, se evidențiază teoria mâinii invizibile, a concurenței perfecte, imperfecte și practicabile, doctrina liberalismului economic, teoriile promovate de Școala de la Harvard, de la Chicago, de la Bruxelles, de la Freiburg, Școala Nihilistă și altele.

Analiza concurenței din punct de vedere istoric ne demonstrează interesul civilizației față de aceasta din cele mai vechi timpuri. Încercări de reglementare a concurenței au fost întreprinse încă în antichitate. În Imperiul Roman, pe timpul Împăratului Dioclețian (anul 301 e.n.), în lupta cu speculanții monopoliști, printr-un Edict, erau stabilite prețuri maxime pentru un șir de mărfuri. Pentru încălcarea acestui Edict, spre exemplu, cumpărarea întregului lot disponibil, ascunderea, crearea deficitului produselor de uzură zilnică, era prevăzută pedeapsa cu moartea[26].

În ceea ce privește rădăcinile istorice ale reglementării legislative a contracarării concurenței neloiale, acestea sunt mai puțin pronunțate, deoarece, inițial, nu a fost stipulată expres. La început, temeiul juridic pentru sancționarea concurenței neloiale a fost găsit în codurile civile. Codul civil francez din 1804, la art. 1382 stabilea că „orice acțiune, care cauzează un prejudiciu unei alte persoane, îl obligă, pe cel din vina căruia s-a cauzat paguba, să-l repare”[27]. Nefiind prevederi exprese despre concurența neloială, sancționarea acesteia a fost o creație a jurisprudenței, pornindu-se de la principiul răspunderii delictuale.

În anul 1883 la Paris a fost adoptată Convenția privind protecția proprietății industriale de către 11 state. Inițial, aceasta nu conținea prevederi referitor la concurența neloială. Ulterior, în anul 1900 a fost modificată, prin introducerea unor noi prevederi. În acest sens, a fost introdus art. 10 bis cu un singur alineat care prevedea că cetățenii fiecarei țări a Uniunii se vor bucura în

[26] *History of competition law*. Disponibil: https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_competition_law (accesat la data de 01.12.2017).

[27] *Le Code Civil Francais*. Version en vigueur au 19.02.1804. Disponibil: https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do;jsessionid=F6D9DEA5619CBA85ABDADB1042202761.tpdila23v_3?idSectionTA=LEGISCTA000006136352&cidTexte=LEGITEXT000006070721&dateTexte=20160930 (accesat la data de 01.12.2015).

toate celelalte țări ale Uniunii de protecție contra concurenței neloiale. Pe cale de consecință statele membre erau obligate să asigure respectarea concurenței loiale. Actul adițional prin care a fost introdusă această modificare a fost semnat de către 17 state (nu doar din Europa). Astfel, este evident faptul că deja în 1900 se stabilesc contururi mai precise asupra conceptului concurenței neloiale la nivel internațional și este conștientizată importanța acestei instituții juridice. În anul 1925 la Haga, Olanda, au fost introduse prevederi exprese referitor la faptele care sunt considerate acțiuni de concurență neloială: confuzia, discreditarea și deturnarea clientelei.

În Republica Moldova sistemul reglementării juridice a protecţiei concurenţei îşi are originea la începutul anilor 90 ai secolului XX prin aprobarea Hotărârii Guvernului nr. 2 din 04.01.1991[28] cu privire la măsurile urgente de demonopolizare a economiei naţionale a R.S.S. Moldova şi Legii nr. 906 din 29.01.1992[29] cu privire la limitarea activităţii monopoliste şi dezvoltarea concurenţei, care a pus bazele sistemului reglementării juridice a concurenţei neloiale. Reieşind din faptul că legea menţionată avea mai mult un caracter declarativ, la 30.06.2000 a fost aprobată Legea cu privire la protecţia concurenţei nr.1103[30], mai amplă, care definește concurența neloială drept acţiunile agentului economic de a obţine avantaje neîntemeiate în activitatea de întreprinzător, ceea ce aduce sau poate aduce prejudicii altor agenţi economici sau poate prejudicia reputaţia lor în afaceri. Acest act legislativ a adoptat un sistem mixt de reglementare și contracare a concurenței neloiale. Justificarea existenței unui asemenea sistem se rezumă la faptul că acțiunile actorilor de pe piață pe planul concurenței neloiale nu sunt limitative, deoarece imaginația profesioniștilor neloiali este inepuizabilă și nu încetează să se reînnoiască. În plin proces de absorbție, ajustare și implementare a unor practici internaționale în domeniul antreprenoriatului, legislativul Republicii Moldova a adoptat în anul 2012 Legea concurenței[31] și Legea ajutorului de stat[32]. Aceste acte normative au venit să inițieze o nouă orânduire de protecție a concurenței și a concurenților, promovare, monitorizare, investigare, sancționare și implicare asupra mediului concurențial specific al Republicii Moldova.

[28] *Hotărârea Guvernului nr. 2 din 04.01.1991 cu privire la măsurile urgente de demonopolizare a economiei naţionale a R.S.S. Moldova*. În: Buletinul Oficial din 04.01.1991. Abrogată prin Legea 183 din 11.07.2012.
[29] *Legea nr. 906 din 29.01.1992 cu privire la limitarea activităţii monopoliste şi dezvoltarea concurenţei* În: Monitorul Parlamentului Republicii Moldova din 01.03.1992, nr. 2. Abrogată prin Legea 183 din 11.07.2012.
[30] *Legea nr. 1103 din 30.06.2000 cu privire la protecţia concurenţei.* În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 31.12.2000, nr. 166-168. Abrogată prin Legea 183 din 11.07.2012.
[31] *Ibid. Legea concurenței nr. 183 din 2012*, p. 4
[32] *Legea nr. 139 din 15.06.2012 ajutorului de stat*. În: Monitorul Oficial Nr. 166-169 din 16.08.2012. În vigoare din 16.08.2013.

Legea concurenței nr. 183 din 2012, în vigoare la moment, este consacrată sistemului rigid de enumerare limitativă a actelor de concurență neloială. În afara acțiunilor de concurență neloială prevăzute expres de lege, alte fapte nu vor putea fi calificate drept concurență neloială.

Concurența neloială reprezintă un fenomen care înglobează în sine nu doar actele de concurență neloială, dar și practicile anticoncurențiale. În conformitate cu prevederile capitolului 3 al Legii concurenței a Republicii Moldova, acte de concurență neloială sunt doar în cazul săvârșirii următoarelor acțiuni: discreditarea concurenților, instigarea la rezilierea contractului cu concurentul, obținerea și/sau folosirea ilegală a secretului comercial al concurentului, deturnarea clientelei concurentului și confuzia. Alte acțiuni ale întreprinderilor nu pot fi calificate ca fiind acte de concurență neloială, or o interpretare extensivă ar excede câmpul acțiunilor de concurență neloială interzise de prevederile Legii concurenței.

Urmare a cercetării efectuate, am constatat insuficiența cercetărilor științifice legate de problematica concurenței neloiale și a instrumentelor juridice de contracarare a acesteia pe plan național. Puținele cercetări științifice autohtone în domeniu permit, totuși, o privire de ansamblu a situației concurenței neloiale și a instrumentelor juridice de contracarare a acesteia.

La nivel european și mondial, concurența neloială a fost cercetată din mai multe perspective, începând de la conturarea conceptului concurenței neloiale, reieșind din delictul civil, consacrarea noțiunii și a principalelor forme la nivel internațional în Convenția de la Paris din 1883 și până în prezent, când în toate statele lumii se cercetează concurența neloială și instrumentele juridice de contracarare.

Capitolul II – Calificarea faptelor care constituie acte de concurență neloială

Legea concurenței nr. 183 din 2012, la art. 15-19, reglementează acțiunile de concurență neloială prin intermediul evocării modalităților alternative de manifestare ale acestora. Astfel, art. 15 din Legea concurenței conține elementele calificative ale acțiunii (actului) de concurență neloială „***Discreditarea concurenților***” și prevede că este interzisă discreditarea concurenților, adică defăimarea sau punerea în pericol a reputației sau credibilității acestora prin:

a) răspândirea de către o întreprindere a informațiilor false despre activitatea sa, despre produsele sale, menite să îi creeze o situație favorabilă în raport cu unii concurenți;

b) răspândirea de către o întreprindere a unor afirmații false despre activitatea unui concurent sau despre produsele acestuia, afirmații ce dăunează activității concurentului.

În Republica Moldova, discreditarea poate avea loc prin două modalități:

1. Indirectă – răspândirea de către o întreprindere a informațiilor false despre activitatea și/sau produsele sale;

2. Directă – răspândirea de către o întreprindere a unor afirmaţii false despre activitatea și/sau produsele unui concurent.

Din conținutul art. 15 al Legii concurenței, rezultă că informațiile false vizează întreprinderea, activitatea întreprinderii și produsele întreprinderii:

1) informaţii false despre întreprindere - cu referirea la competenţa ei profesională, onorabilitatea ei sau creditul de care dispune, deci vizează capacitatea, solvabilitatea sau posibilităţile acesteia în activitatea de întreprinzător, incompetenţa profesională a victimei, punerea la îndoială a onestităţii, credibilităţii și a capacităţii victimei de a-și onora obligaţiile contractuale. De asemenea, includem aici și acuzaţia de contrafacere a unui brevet, a unei mărci sau a unui desen ori model industrial. Putem vorbi de o denigrare a întreprinderii fără denigrarea persoanei atunci când se afirmă, de exemplu, că instalaţiile întreprinderii concurente nu sunt sufi cient echipate sau nu corespund cerinţelor stabilite de lege etc.[33];

2) informaţii false despre activitatea întreprinderii - vizează aspectele legate de bunul mers al activităţii de întreprinzător (răspândirea informaţiilor false cu privire la lipsa înregistrărilor, autorizaţiilor sau licenţelor necesare pentru desfășurarea activităţii de întreprinzător, încălcarea normelor privind producerea, comercializarea, depozitarea bunurilor sau utilizarea unor substanţe chimice pentru fabricarea anumitor produse ce ar face să crească calitatea acestora în faţa consumatorului etc.)[34];

3) informaţii false despre produsele întreprinderii – produsele întreprinderii sunt bunurile, serviciile și lucrările. Informaţiile false vizează calităţile bunurilor, serviciilor și/ sau lucrărilor, în sensul că informaţia falsă se poate referi la anumite condiţii, caracteristici ale mărfurilor, ca: valabilitatea redusă a produselor sau caracterul demodat al acestora, calitatea proastă sau utilizarea unor materii nocive la producerea lor

Următoarea acțiune de concurență neloială prevăzută la art. 16 este „***Instigarea la rezilierea contractului cu concurentul”***. Conform acestui articol, este interzisă instigarea, din propriul interes sau în interesul persoanelor terţe, la rezilierea (rezoluțiunea) neîntemeiată a contractului cu concurentul unei alte întreprinderi, la neîndeplinirea sau la îndeplinirea necorespunzătoare a obligaţiilor contractuale faţă de concurentul respectiv, prin acordarea sau oferirea, mijlocit sau nemijlocit, de recompense materiale, compensaţii sau de alte avantaje întreprinderii parte a contractului.

[33] Copeţchi S., Martin D. *Discreditarea concurentului – formă de exprimare a infracţiunii de concurenţă neloială* // Revista Intellectus nr. 4, 2015. p. 15. Disponibil: http://agepi.gov.md/sites/default/files/bopi/intellectus_04-2015.pdf (accesat pe 12.12.2018)
[34] *Ibid. p. 17*

Această categorie de act de concurență neloială nu este prevăzută expres nici în legislația României și nici a Federației Ruse. Totodată, atestăm și o incidență redusă a examinării acestui tip de comportament neloial de către autoritatea de concurență din Republica Moldova.

Din formularea componenței actului anticoncurențial de instigare la rezoluțiunea contractului cu concurentul se conturează un scop primar și un scop care rezultă din primul. Astfel, scopul primar, așa cum este statuat și de Legea concurenței, este protecţia, menţinerea şi stimularea concurenţei în vederea promovării intereselor legitime ale consumatorilor. Articolul 16 al Legii concurenței vine să protejeze concurența prin ocrotirea directă a concurenților și ocrotirea indirectă a consumatorilor. Dacă nu ar fi interzisă o astfel de faptă, atunci instabilitatea raporturilor juridice dintre întreprinzători și clienți se va răsfrânge negativ în mod direct asupra întreprinderilor, situându-le în imposibilitatea de planificare pe termen lung a activității cu clienții concreți și consumatorii. Scopul secundar pe care îl urmărește această normă este protecția raporturilor juridice, a contractelor pe care se bazează întreaga activitate de întreprinzători și care survine din principiul libertății contractuale.

Chiar dacă principiul libertății contractuale cunoaște mai multe limitări, art. 16 al Legii concurenței îi conturează importanța și îl valorifică pentru interesul general al Republicii Moldova, cât și pentru interesele particulare ale întreprinderilor și consumatorilor parte la raporturile juridice contractuale.

În același context, urmare a adoptării Legii de modernizare a Codului Civil al Republicii Moldova (în vigoare din 01.03.2019) se atestă o modificare semnificativă a instituției încetării raporturilor contractuale pentru neexecutare sau executare necorespunzătoare a obligațiilor contractuale. Astfel, s-a renunțat la sistemul dual de abordare a modalităților de încetare a raporturilor contractuale pe temei de neexecutare sau executare necorespunzătoare a obligațiilor asumate prin contract. În acest sens, specificăm că va fi utilizat termenul de "rezoluțiune" în toate cazurile. Motivația rezidă în faptul că rezoluțiunea abordată în sens larg include și efectele rezilierii, operând deopotrivă retroactiv și prospectiv.

Prin urmare, denumirea titlului articolului 16 din Legea concurenței nr. 183 din 11.07.2012 și a conținutului acestuia va implica substituirea în toate cazurile a termenului de "reziliere" cu cel de "rezoluțiune".

O altă acțiune de concurență neloială prevăzută de către Legea concurenței este „***Obţinerea şi/sau folosirea ilegală a secretului comercial al concurentului***". Articolul 17 al Legii concurenței statuează că se interzice obţinerea şi/sau folosirea de către o întreprindere a informaţiilor ce constituie secret comercial al concurentului, fără consimţământul lui, dacă acestea au adus sau pot aduce atingere intereselor legitime ale concurentului.

Ca o afacere să aibă succes, este necesar ca orice creativitate în cadrul economiei de piaţă să fie cât mai bine protejată. Secretul comercial este o formă valoroasă de proprietate industrială, care este adesea trecută cu vederea. În cadrul protecţiei proprietăţii industriale, secretul comercial se protejează acolo unde nu este posibilă protecţia prin alte modalităţi, ca de exemplu – brevet, ori dacă nu este dorită dezvăluirea soluţiei tehnice folosite[35].

Doctrina şi practica de *common law* defineşte secretul comercial (En: *Trade secret*) ca orice formulă, plan, sistem, compilaţii de informaţii care sunt utile într-o activitate comercială şi care dau unei societăţi posibilitatea obţinerii unui avantaj asupra concurenţilor. Aceasta poate fi o formulă pentru un produs chimic, un procedeu de fabricare, planul unei maşini sau orice alt sistem, ca şi o listă de clienţi[36].

Legea concurenței nu exemplifică modalitățile prin care poate fi obținut sau folosit secretul comercial, care, de altfel, pot fi alternative. Astfel, considerăm că obținerea secretului comercial poate fi realizată prin atac cibernetic, sustragere, spionaj, coruperea angajaților și altele. Folosirea de asemenea poate fi realizată prin mai multe modalități: punerea în practică a secretului comercial, comunicarea către terți că deține secretul comercial respectiv, transmiterea secretului comercial către terți etc. Prin urmare, aceste acțiuni pot fi efectuate numai intenționat. Pentru ambele acțiuni, obținerea și folosirea, nu trebuie să existe acordul titularului. Dacă acordul titularului a existat la obținerea secretului comercial de către concurent, însă pentru folosirea secretului acordul lipsește, atunci este sancționabilă doar folosirea secretului, nu și obținerea.

În același context, este imperioasă mențiunea privind reglementarea juridică a răspunderii pentru dobândirea, utilizarea sau divulgarea ilegală a secretelor comerciale în cadrul Secțiunii 3 din Capitolul XXXIII din Codul Civil al Republicii Moldova. Urmare a adoptării modificărilor și completărilor la Codul Civil, care abordează subiectul dat, Legea nr. 171 din 06.07.1994 cu privire la secretul comercial a fost abrogată (01.03.2019).

Prin intermediul prevederilor enunțate are loc o reglementare expresă și explicită a răspunderii civile delictuale (extracontractuale) pentru dobândirea, utilizarea sau divulgarea ilegală a secretelor comerciale. În redacția precedentă a legislației aferente regimului juridic al secretului comercial, nu existau prevederi care ar reglementa, în detaliu, răspunderea civilă delictuală pentru încălcarea normelor care protejează secretul comercial.

---

[35] Iustin V. *Secretul comercial – Obiect al proprietăţii industriale* // Revista Națională de drept, nr. 8, 2011, p. 31. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Secretul%20comercial%2031_36.pdf (accesat la 22.11.2017).

[36] *Ibid.* p. 32

Prin urmare, a fost instituit un veritabil temei legal de intentare a acțiunilor civile pentru fapte care constituie dobândire, utilizare sau divulgare a secretelor comerciale.

Un aspect foarte important la examinarea acțiunii de concurență neloială - obţinerea şi/sau folosirea ilegală a secretului comercial al concurentului - este faptul, dacă întreprinderea, ce se consideră lezată în drepturi prin acțiunea de concurență neloială examinată a îndeplinit rigorile necesare pentru ca o informație să fie considerată secret commercial. Or o informație simplă, nerestricționată în circulație, nu poate fi calificată arbitrar drept secret comercial.

La art. 18 din Legea concurenței este prevăzut actul de concurență neloială „***Deturnarea clientelei concurentului***". În acest sens, se menționează faptul că este interzisă deturnarea clientelei concurentului, realizată de întreprinderi prin inducerea în eroare a consumatorului cu privire la natura, modul şi locul de fabricare, la caracteristicile principale, inclusiv utilizarea, cantitatea produselor, preţul sau modul de calculare a preţului produsului. Acest act de concurență neloială este prevăzut și în legislația României și a Federației Ruse, însă cu unele deosebiri.

Deturnarea clientelei unei întreprinderi poate fi considerată concurență neloială, atunci când această practică este realizată de către un fost sau actual salariat ori reprezentant al întreprinderii, prin folosirea unor secrete comerciale, pentru care respectiva întreprindere a luat măsuri rezonabile de asigurare a protecției acestora și a căror dezvăluire poate dăuna intereselor acelei întreprinderi[37]. Într-o altă abordare, deturnarea clientelei este definită ca fiind „acapararea clientelei prin oferirea unor avantaje și constă în încheierea de contracte prin care un comerciant asigură predarea unei mărfi sau executarea unor prestații în mod avantajos, cu condiția aducerii de către client a altor cumpărători cu care comerciantul ar urma să încheie contracte asemănătoare"[38].

În ceea ce ne privește, considerăm că deturnarea clientelei constituie un ansamblu de acțiuni care urmăresc acapararea, atragerea mai multor clienți prin mijloace neoneste, care, de regulă, sunt deserviți de un concurent. Altfel spus, deturnarea este ca un furt al clientelei.

Potrivit Legii concurenței, deturnarea concurenței se realizează prin inducerea în eroare a consumatorului referitor la produs. Alte modalități de atragere a clientelei nu sunt guvernate de prevederile legislative concurențiale privind deturnarea clientelei. Inducerea în eroare constă în comunicarea unor informații neveridice, false. Autorul deturnării creează o falsă reprezentare

[37] Castraveț D. *Deturnarea clientelei concurentului – abordări teoretice și practice* // Revista Națională de Drept, nr. 10, 2016, p. 66.
[38] Apan R.D. *Teoria generală a dreptului afacerilor*. Cluj-Napoca: Editura Sfera Juridică, 2007, p. 197.

despre o situație. Inducerea în eroare presupune un comportament activ și intenționat din partea întreprinderii făptașe.

Inacțiunea întreprinderii nu poate fi calificată drept o inducere în eroare. În situația în care întreprinderea duce sub tăcere anumite informații sau le tăinuește, lipsește elementul de „inducere" și lipsește acțiunea (actul) de concurență neloială. Clientul își poate crea o impreise greșită în ceea ce privește produsul datorită lipsei unor informații tăinuite sau necomunicate de către întreprindere, însă tăcerea profesionaliștilor de pe piață nu poate fi calificată ca o acțiune de concurență neloială, dar mai degrabă este o acțiune de lezare a drepturilor consumatorilor.

Legea concurenței, la art. 18, menționează expres indicii în privința cărora clientela poate fi indusă în eroare. Acești indicatori pot fi clasificați în trei grupe, conform criteriului naturii acestora, după cum urmează:

1) Fabricarea produsului. Informațiile despre fabricarea produsului se referă la natura, modul și locul de fabricare. Natura fabricării produsului poate însemna condițiile, înclusiv climaterice, în care s-a realizat producția bunului, relevante pentru clienți. Modul de fabricare se referă la tehnologiile aplicate la fabricarea produsului, materialele componente, condițiile tehnice de producție etc. Locul fabricării poate semnifica atât țara, cât și orașul, regiunea pe teritoriul căruia s-a realizat fabricarea produsului.

2) Caracteristicile principale ale produsului. La caracteristicile principale ale produsului legiuitorul a oferit doar două exemple: utilizarea și cantitatea produselor. Însă pe lângă acestea mai pot fi invocate și alte caracteristici principale, a căror neautenticitate au deturnat clientela.

3) Prețul produsului. Aici se raportează atât prețul concret al produsului, cât și modalitatea de calculare a prețului.

În doctrină se menționează că concurența neloială în cazul deturnării clientelei concurtentului poate fi considerată inducerea în eroare despre acele circumstanțe care pot influența alegerea consumatorului, adică să creeze consumatorilor sau potențialilor consumatori o anumită impresie despre produs și proprietățile lui, care nu corespund realității și au jucat, posibil, un rol decisiv în propriile lor preferințe în favoarea întreprinderii care a ales o astfel de modalitate neonestă de luptă competitivă[39]. Inducerea în eroare a consumatorului cu privire la natura, modul şi locul de fabricare, la caracteristicile principale, inclusiv utilizarea, cantitatea produselor, preţul sau modul de calculare a preţului produsului, deja nu mai constituie un comportament onest în activitatea comercială. Elementele asupra cărora consumatorul deține o informație eronată, potrivit art. 18 din Legea concurenței, sunt cele mai importante clauze ale

[39] Артемьев И.Ю. *Научно-практический комментарий к Федеральному закону "О защите конкуренции" (постатейный)*, Статут, 2015.

unui contract de vânzare, de prestări servicii etc. Drept urmare, voința consumatorului de a nu mai procura produsele întreprinzătorului de la care obișnuia să le procure, dar de a procura produsele întreprinderii care prezintă informație eronată, este viciată. Anume voința viciată a consumatorului este cea care contribuie la realizarea deturnării. Important este ca acest viciu al voinței consumatorului să nu fie o urmare a erorii proprii, or în acest caz nu poate fi învinovățit concurentul. Viciul voinței consumatorului trebuie să fie o urmare a acțiunilor concurentului de oferire a unor informații eronate despre produse și alte condiții.

În opinia autorului, *actul de concurență neloială, în cazul deturnării clientelei concurtentului este considerată inducerea în eroare despre acele circumstanțe care pot influența preferințelor consumatorului, adică să creeze consumatorilor sau potențialilor consumatori o anumită impresie despre produs și proprietățile lui, care nu corespund realității și au jucat, posibil, un rol decisiv în propriile lor preferințe în favoarea întreprinderii care a ales o astfel de modalitate neonestă de luptă competitivă*.

În conformitate cu prevederile art. 19 ale Legii concurenței „Sunt interzise orice acţiuni sau fapte care sunt de natură să creeze, prin orice mijloc, o confuzie cu întreprinderea, produsele sau activitatea economică a unui concurent, realizate prin:

a) folosirea ilegală, integrală sau parţială a unei mărci, embleme de deservire, denumiri de firmă, a unui desen sau model industrial sau a altor obiecte ale proprietăţii industriale de natură să creeze o confuzie cu cele folosite în mod legal de către o altă întreprindere;

b) copierea ilegală a formei, a ambalajului şi/sau a aspectului exterior al produsului unei întreprinderi şi plasarea produsului respectiv pe piaţă, copierea ilegală a publicităţii unei întreprinderi, dacă aceasta a adus sau poate aduce atingere intereselor legitime ale concurentului.

Potrivit Dicționarului explicativ al limbii române, ***confuzia*** (din latinescul *confusio*) derivă de la verbul *a confunda*. *A confunda* se explică drept acțiunea de a lua o persoană drept alta sau un lucru drept altul, a asemăna, a asemui, a forma un singur tot, a se contopi.

Reglementarea confuziei în lege este foarte riguroasă. Astfel că, sunt interzise orice fapte, realizate prin orice mijloace de natură să creeze confuzie şi poate aduce atingere intereselor legitime ale titularului. Este evidentă intenția legiuitorului de a crea o normă cu aplicabilitate pentru prezent și viitor, or acțiunile și mijloacele prin care poate fi creată confuzia evoluează rapid, de la simple texte publicitare până la setarea anumitor programe on-line. Prin prisma normei citate, rezultă că confuzia este o componență de acțiune de concurență neloială formală. Aceasta este prezentă din momentul punerii în practică a acțiunilor de natură să creeze confuzia. Pentru a califica realizarea unei confuzii nu este necesară producerea anumitor prejudicii concrete, este de ajuns faptul că acțiunea înfăptuită să presupună un efect de confuzie și poate

aduce atingere intereselor legitime ale titularilor proprietății intelectuale. Consecințele păguboase ale confuziei vor fi luate în considerare la stabilirea amenzii[40].

În sensul Legii concurenței 183 din 2012 este sancționabilă fapta, care este de natură să creeze o confuzie. În această ordine de idei, pentru calificare este necesară doar argumentarea justificată și constatarea că acțiunile concurentului sunt de așa natură, încât ar putea crea confuzie. Această constatare se realizează de către Plenul Consiliului Concurenței. Faptul dacă confuzia s-a produs sau nu poate fi constatat doar prin chestionarea consumatorilor de produse care se presunpune că ar fi confundate. Probarea realizării confuziei poate fi efectuată atât de către Consiliul Concurenței, cât și de către autorul plângerii. Această constatare, însă, va avea impact nu atât asupra calificării, cât asupra precizării cuantumului sancțiunii.

Acțiunile constitutive de culpă pe planul concurenței neloiale nu sunt limitative, deoarece imaginația profesioniștilor neloiali este inepuizabilă și nu încetează să se reînnoiască. În acest sens, ar fi oportun acordarea atribuției Consiliului Concurenței de a examina și alte acțiuni de concurență neloială decât cele reglementate de art. 15-19 din Legea concurenței nr. 183 din 2012.

Capitolul III – Răspunderea juridică ca instrument de contracarare a actelor de concurență neloială, este consacrat examinării sistemul național de drept, care prevede diferite tipuri de răspundere juridică pentru încălcarea legislației concurențiale, exprimate în următoarele forme: 1) răspundere civilă; 2) răspundere administrativă; și 3) răspundere penală.

Fundamentul juridic al răspunderii civile pentru concurența neloială se află în legislația civilă. Potrivit art. 2019 din Codul Civil[41], „(1) Cel care în mod ilegal împiedică sau tulbură activitatea profesionistului este obligat să repare prejudiciul cauzat astfel.” (2) „Consumatorul are dreptul la repararea prejudiciului cauzat ca urmare a concurenței neloiale în cazurile prevăzute de legislația din domeniul concurenței”. Totodată, la baza răspunderii civile pentru comiterea actelor de concurență neloială stă principiul delictului general, stipulat la art. 1998 alin. (1) din Codul Civil, potrivit căruia „Cel care acţionează faţă de altul în mod ilicit, cu vinovăţie este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, şi prejudiciul moral cauzat prin acţiune sau omisiune.”Aplicarea principiului delictului general în privința răspunderii civile pentru acțiunile de concurență neloială este condiționată de formula generală a concurenței neloiale, care presupune ilegalitatea acestor acțiuni și cauzarea prejudiciului prin comiterea actului de concurență neloială.

[40] Gorincioi C., Creciun I., *Combaterea acțiunilor de concurență neloială în domeniul proprietății intelectuale* // Revista Intellectus, nr. 2, 2016. p. 13

[41] *Codul Civil al Republicii Moldova,* Republicat în temeiul Legii nr.133 din 15.11.2018 în Monitorul Oficial, 2018, nr. 467-479

În baza normelor Codului Civil citate supra, orice persoană ale cărei interese legitime sunt ori pot fi prejudiciate printr-un act de concurență neloială, poate solicita instanței de judecată încetarea și interzicerea pe viitor a acestor acțiuni, precum și obligarea autorului acțiunilor ilicite la achitarea despăgubirilor pentru repararea prejudiciului suferit de concurentul lezat. Suplimentar, în cazul utilizării secretelor comerciale, la cererea deținătorului legitim al secretului comercial, instanța poate dispune măsuri de interzicere a exploatării industriale și/sau comerciale a produselor rezultate din însușirea ilicită a secretului comercial sau distrugerea acestor produse. Însă, când informația protejată a devenit publică, interdicția încetează.

Complexul de măsuri de drept civil, care poartă un caracter patrimonial, cu ajutorul cărora se realizează restabilirea (recunoașterea) drepturilor subiective încălcate în sfera denumită concurență neloială, este destul de neomogen, atât în ceea ce privește temeiurile sale juridice, cât și în ceea ce privește efectele juridice individuale.

Punerea în sarcina agentului economic, care a comis actul de concurență neloială, a obligației de reparare a prejudiciului cauzat altui agent economic, va constitui măsura generală de răspundere civilă, care urmează a fi aplicată nu atât în virtutea faptului de comitere a prejudiciului, dar și reieșind din condițiile generale de răspundere civilă pentru prejudiciul cauzat. Aceste condiții sunt următoarele:

- prejudiciul cauzat;
- fapta ilicită;
- raportul cauzal dintre conduita ilicită și prejudiciul rezultat;
- prezența vinovăției în comportamentul autorului prejudiciului;

Totodată, identificăm măsurile la care poate pretinde reclamantul în privința pârâtului, în cazurile de concurență neloială, care, totodată, se includ în conceptul mecanismelor de contracarare a concurenței neloiale:

- Încetarea acțiunii de concurență neloială;
- Dezmințirea informațiilor neautentice;
- Repararea prejudiciului material efectiv;
- Repararea prejudiciului material în forma venitului ratat;
- Repararea prejudiciului moral.

În aceeaşi ordine de idei, specificăm faptul că răspunderea civilă poate coexista cu răspunderea penală şi cu cea administrativă. Pe când răspunderea penală şi răspunderea administrativă pentru aceeaşi faptă este discutabilă.

În opinia autorului, *dacă o întreprindere a fost găsită vinovată pentru o acțiune de concurență neloială și ca urmare a constatării i-a fost aplicată o amendă administrativă*,

bazându-se pe principiul non bis in idem, regula potrivit căreia o persoană nu poate fi urmărită ori judecată de două ori pentru aceeaşi faptă, nu ar fi susceptibilă tragerea la răspundere penală , respectiv aplicarea pedepsei penale sub formă de amendă.

Răspunderea administrativă pentru concurența neloială este reglementată în fond de către Legea concurenței 183/2012. Acest tip de răspundere presupune naşterea unui raport juridic trihotomic specific dintre 1) autoritatea administrației publice centrale, Consiliul Concurenței, care aplică măsuri de tragere la răspundere juridică; 2) persoana lezată în drepturile și interesele legitime prin concurența neloială; și 3) persoana autoare a unei acțiuni de concurență neloială. Existența acestui raport juridic trihotomic este obligatoriu pentru aplicarea instrumentelor de contracarare a concurenței neloiale prin prisma tragerii la răspundere administrativă, condiție care nu este obligatorie pentru alte încălcări ale legislației concurențiale, cum ar fi spre exemplu: practicile anticoncurențiale, nenotificarea concentrărilor economice etc. În continuare vom supune cercetării aspectele legate de acest tip de răspundere juridică ca un veritabil instrument de contracarare a concurenței neloiale.

Luând în considerație studiul amplu realizat asupra răspunderii administrative pentru actele de concurență neloială și, respectiv, a instrumentului de contracarare a concurenței neloiale care rezultă din această formă de răspundere juridică, suntem îndreptățiți de a considera eficiența și randamentul ridicat al acesteia. Spre deosebire de instrumentele de contracarare antrenate de tragerea la răspundere juridică civilă unde întreprinderile se apără cu forțele proprii împotriva concurenței neloiale, în cadrul tragerii la răspundere administrativă se implică autoritatea de concurență investită cu putere de stat pentru a examina cazuri de concurență neloială. Examinarea nu presupune doar o apreciere a probelor prezentate de părți, ci un amplu proces de identificare, administrare și apreciere a probelor.

Răspunderea penală este o formă a răspunderii juridice, alături de răspunderea civilă și cea administrativă. Răspunderea penală este o instituţie juridică fundamentală a dreptului penal, care, alături de infracţiune și pedeapsă, reprezintă componentele de bază ale întregului sistem de drept penal. În mecanismul reglementării juridico-penale, cele trei instituţii sunt interdependente. Astfel, infracţiunea ca fapt interzis de legea penală nu poate fi concepută fără consecinţa inevitabilă care este răspunderea penală, iar aceasta, la rândul său, ar fi lipsită de obiect fără sancţiunea penală[42]. Răspunderea penală este, după conținutul și consecințele sale, cea mai severă din tipurile de răspundere juridică. Răspunderea penală se aplică doar pentru comiterea unor fapte care conțin toate elementele constitutive ale infracțiunii, prevăzute de legislația penală.

[42] Bulai C., *Manual de drept penal. Partea generală*. Bucureşti: Editura ALL Beck, 1997, p. 312.

La art. 246[1] din Codul Penal al Republicii Moldova[43] se stabileşte răspunderea penală pentru orice act de concurenţă neloială. Cu toate acestea legea penală nu defineşte noţiunea concurenţei neloiale, însă oferă exemple în acest sens. În conformitate cu prevederile articolului sus citat, este incriminat „orice act de concurenţă neloială, inclusiv:

a) crearea, prin orice mijloace, de confuzie cu întreprinderea, cu produsele sau cu activitatea industrială sau comercială a unui concurent;

b) răspândirea, în procesul comerţului, de afirmaţii false, care discreditează întreprinderea, produsele sau activitatea de întreprinzător a unui concurent;

c) inducerea în eroare a consumatorului referitor la natura, la modul de fabricare, la caracteristicile, la aptitudinea de întrebuinţare sau la cantitatea mărfurilor concurentului;

d) folosirea denumirii de firmă sau a mărcii comerciale într-o manieră care să producă confuzie cu cele folosite legitim de un alt agent economic;

e) compararea în scopuri publicitare a mărfurilor produse sau comercializate ale unui agent economic cu mărfurile unor alţi agenţi economici se pedepsesc cu amendă de la 3000 la 4000 de unităţi convenţionale sau cu închisoare de până la 1 an, cu amendă, aplicată persoanei juridice, de la 3.500 la 5.000 de unităţi convenţionale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 1 la 5 ani".

În context, suntem de părerea că aplicarea amenzilor în mod individualizat asupra întreprinderilor vinovate de concurenţă neloială, reieşind din cifra de afaceri din anul precedent stabilirii încălcării, este mai eficientă decât pedeapsa prevăzută de legea penală. Astfel, este îndreptăţită propunerea de lege ferenda de excludere a întreprinderilor de la răspundere penală, iar persoanele fizice care practică activitate de întreprinzător şi, respectiv, nu au o cifră de afaceri, să fie pasibile de răspundere penală.

[43] *Codul Penal al Republicii Moldova*, 2002. Republicat în Monitorul Oficial nr. 72-74 din 14.04.2009.

CONCUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

În baza analizelor efectuate în teză și îngrijindu-ne de eficiența aplicării instrumentelor juridice de contracarare și prevenire a actelor de concurență neloială, relevăm următoarele concluzii:

1. Concurenţa este o trăsătură esenţială a economiei de piaţă. Aceasta reprezintă o rivalitate între participanţii la relaţiile din cadrul economiei de piaţă, care tind să obţină condiţii mai favorabile de producere, cumpărare și vânzare a mărfurilor și serviciilor. Concurența este posibilă numai dacă: (1) preţurile sunt libere; (2) agenţii economici dispun de liberă iniţiativă; (3) există un cadru juridic adecvat ce reglementează „regulile jocului”; și (4) agenţii economici sunt numeroşi.
2. Analizând evoluția dreptului concurenței, au fost identificate trei instrumente conceptuale indispensabile a problematicii acestei ramuri și anume: noțiunea de concurență, piața relevantă, care a fost abordată de teoriile economice și noțiunea de întreprindere, percepută puțin diferit în domeniul vizat.[44].
3. Spectrul mecanismelor naţionale de contracarare a concurenţei neloiale este destul de variat și complex. Analiza ştiinţifică generală a mecanismelor de contracarare ne permite să afirmăm că aplicarea conformă a acestora ar eficientiza atât contracararea acţiunilor de concurenţă neloială în curs de realizare, cât și prevenirea unor noi manifestări de concurenţă neloială.[45]
4. Legea concurenței nr. 183 din 2012 consacră sistemul rigid de enumerare limitativă a actelor de concurență neloială. Acțiunile de concurență neloială constatate de Consiliul Concurenței sunt prevăzute expres de lege, altele neputând fi calificate drept concurență neloială, or o interpretare extensivă ar excede câmpul acțiunilor de concurență neloială interzise de prevederile Legii concurenței. Însă, acțiunile constitutive de culpă pe planul concurenței neloiale nu sunt limitative, deoarece imaginația profesioniștilor neloiali este inepuizabilă și nu încetează să se reînnoiască.
5. Actul de concurență neloială, în cazul deturnării clientelei concurtentului este considerată inducerea în eroare despre acele circumstanțe care pot influența preferințelor consumatorului, adică să creeze consumatorilor sau potențialilor consumatori o anumită impresie despre produs și proprietățile lui, care nu corespund realității și au jucat, posibil,

[44] Cărare V., Gorincioi C. Evoluția Dreptului Concurenței // Revista „Legea și viața”, nr. 5 (293), 2016, p. 15.
[45] Gorincioi C. „*Rolul răspunderii juridice în prevenirea și contracararea confuziei ca act de concurență neloială*”, Revista Intellectus, Nr. 3, 2018 – Chișinău – p. 18

un rol decisiv în propriile lor preferințe în favoarea întreprinderii care a ales o astfel de modalitate neonestă de luptă competitivă.

6. Instrumentele de contracarare prevăzute de dreptul concurenței și de alte ramuri de drept care protejează concurența au ca scop prevenirea acțiunilor anticoncurențiale, stoparea comportamentelor ilicite ale întreprinderilor, eliminarea efectelor acestora, precum și eliminarea recidivei. Astfel, la instrumente juridice de contracarare a actelor de concurență neloială pot fi atribuite: acte normative cu nivel înalt de perfecțiune; autoritate publică cu personal calificat; celeritate maximă la examinarea cazurilor; procedura clară și eficientă de examinare a cauzelor; sancțiuni clare și dure care să descurajeze orice manifestare ilegală etc.[46]
7. Răspunderea civilă se realizează ca urmare a comiterii delictului de concurență neloială. Este o răspundere juridică între subiecți privați. În aceste circumstanțe, faptele considerate ca fiind acte de concurență neloială, în interpretarea părților litigante, poate să exceadă acțiunile de concurență neloială reglementate de Legea concurenței, cât și cele incriminate de Codul Penal, Codul Contravențional. Or, regula-cheie în răspunderea delictuală este prevăzută la art. 1998 din Codul Civil şi anume: „Cel care acţionează faţă de altul în mod ilicit, cu vinovăţie este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, şi prejudiciul moral cauzat prin acţiune sau omisiune.”
8. Măsurile la care poate pretinde reclamantul în privința pârâtului, în cazurile de tragere la răspundere civilă pentru concurență neloială, care, totodată, se includ în conceptul instrumentelor de contracarare a concurenței neloiale:
   a) Încetarea acțiunii de concurență neloială;
   b) Dezmințirea informațiilor neautentice;
   c) Repararea prejudiciului material efectiv;
   d) Repararea prejudiciului material în forma venitului ratat;
   e) Repararea prejudiciului moral.[47]
9. Răspunderea administrativă se realizează în baza Legii concurenței. Un for de specialiști în domeniu, numit Plenul Consiliul Concurenței, examinează cazurile de concurență neloială și decide dacă există concurență neloială sau nu și, după caz, individualizează cuantumul amenzii, ce urmează a fi aplicate.

---

[46] Gorincioi C. *„Problematica protecției proprietății industriale prin prisma legislației concurenței neloiale” (studiul comparativ al legislației Republicii Moldova, României și Federației Ruse)*, Conferința internațională a doctoranzilor în drept „Studii și cercetări juridice europene”, ediția 8-a, Timișoara, 2016

[47] Gorincioi C. „*Răspunderea civilă și eficiența ei asupra prevenirii și contracarării acțiunilor de concurență neloială”*, Revista Institutului Național al Justiției, Nr. 3(46), 2018 – Chișinău, p. 38

10. Legea concurenței reglementează două măsuri de contracarare a concurenței neloiale:
    a) obligarea încetării acțiunii de concurență neloială;
    b) aplicarea sancțiunii.
11. Dacă o întreprindere a fost găsită vinovată pentru o acțiune de concurență neloială și ca urmare a constatării i-a fost aplicată o amendă administrativă, bazându-se pe principiul non bis in idem, regula potrivit căreia o persoană nu poate fi urmărită ori judecată de două ori pentru aceeaşi faptă, nu ar fi susceptibilă tragerea la răspundere penală , respectiv aplicarea pedepsei penale sub formă de amendă.[48]
12. Legiuitorul a adoptat, prin legea penală, un sistem deschis de contracarare, pe calea tragerii la răspundere penală, a concurenței neloiale. Astfel, Codul Penal, la art, 246^1 incriminează „orice act de concurenţă neloială".
13. Codul Penal reglementează două măsuri de contracarare a concurenței neloiale:
    c) aplicarea amenzii pecuniare;
    d) închisoare pentru persoanele fizice;
    e) privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate pentru persoanele juridice.
14. Aplicarea amenzilor în mod individualizat asupra întreprinderilor vinovate de concurență neloială, reieșind din cifra de afaceri din anul precedent stabilirii încălcării, este mai eficientă decât pedeapsa prevăzută de legea penală.

Urmare a realizării cercetării științifice, au fost identificate o serie de problematici și aspecte neclare ale legislației în vigoare. În spiritul științific al circumstanțelor clarificate și în baza concluziilor relevate, Consiliului Concurenței i-au fost înaintate următoarele recomandări:

1. Legea concurenței, în vigoare la moment, este consacrată sistemului rigid de enumerare limitativă a actelor de concurență neloială, iar acțiunile constitutive de culpă pe planul concurenței neloiale nu sunt limitative. Astfel, venim cu propunerea de *lege ferenda,* de a completa prevederile Legii concurenței cu acordarea atribuției Consiliului Concurenței de a examina și alte acțiuni de concurență neloială decât cele reglementate de art. 15-19 din Legea concurenței. În acest sens, propunem ca art. 14 alin. (2) din Legea concurenței să se modifice și urmează a avea următoarea redacție: „*Consiliul Concurenței examinează, la plângerea privind presupusele acţiuni de concurenţă neloială depusă de către întreprinderea ale cărei interese legitime au fost lezate, în condiţiile stipulate la art. 49 alin. (2)–(4), acțiunile de concurenţă neloială interzise prin prevederile art. 15–19 și cele care sunt de natură să cauzeze un prejudiciu concurentului*".

[48] *Ibid* p. 38

2. Având în vedere formularea defectuoasă a acțiunii de concurență neloială – instigarea la rezilierea contractului cu concurentul, înaintăm propunerea de *lege ferenda* de modificare a art. 16 din Legea concurenței în următoarea redacție: „*Este interzisă instigarea, din interes sau în interesul persoanelor terţe, la rezoluțiunea neîntemeiată a contractului cu concurentul, la neîndeplinirea sau la îndeplinirea necorespunzătoare a obligaţiilor contractuale faţă de concurentul respectiv prin acordarea sau oferirea, mijlocit sau nemijlocit, de recompense materiale, compensaţii sau de alte avantaje persoanei parte a contractului*".
3. Considerăm oportună modificarea art. 19 alin. (1) lit. b) din Legea concurenței în sensul excluderii condiției cumulative de „*copiere și plasare pe piață*" pentru actul de concurență neloială în forma confuziei în așa fel, încât să poarte răspundere juridică nu doar producătorul/ambalatorul, dar și cel care distribuie produsul/serviciul în favoarea căruia este creată confuzia. Astfel, înaintăm propunerea de *lege ferenda* de a modifica art. 19 alin. (1) lit. b) din Legea concurenței prin adăugarea conjuncției *„/sau"* după cuvintele „*unei întreprinderi şi*". Drept urmare, norma juridică de la art. 19 alin. (1) lit. b) din Legea concurenței urmează să fie formulată astfel: „*Sunt interzise orice acţiuni sau fapte care sunt de natură să creeze, prin orice mijloc, o confuzie cu întreprinderea, produsele sau activitatea economică a unui concurent, realizate prin: b) copierea ilegală a formei, a ambalajului şi/sau a aspectului exterior al produsului unei întreprinderi* ***şi/sau*** *plasarea produsului respectiv pe piaţă, copierea ilegală a publicităţii unei întreprinderi, dacă aceasta a adus sau poate aduce atingere intereselor legitime ale concurentului*".[49]
4. Este necesară reglementarea relațiilor referitoare la atribuirea și utilizarea numelor de domen și înglobarea acestora într-un regim juridic concret. Situația de incertitudine în acest sens face posibilă lezarea drepturilor titularilor proprietății intelectuale, comiterea unor acte de concurență neloială prin folosirea ilicită a numelui de domen al concurenților și apariția problematicii de protecție atât a proprietății intelectuale (atribuirea și administrarea numelor de domen), cât și a numelor propriu-zise de domen. Numele de domen constituie un bun, în accepțiunea CtEDO[50] și urmează a fi tratat ca atare, astfel încât să nu fie admise

[49] Gorincioi C. „Rolul răspunderii juridice în prevenirea și contracararea confuziei ca act de concurență neloială", Revista Intellectus, nr. 3, 2018 – Chișinău, p. 18.
[50] Decision as to the admissibility of Application nos. 25379/04, 21688/05, 21722/05 and 21770/05 by PAEFFGEN GMBH against Germany of 18.09.2007. Disponibil: http://hudoc.echr.coe.int/eng#{"appno":["21688/05"],"itemid":["001-82671"]}. (Accesat la 30.03.2017).

încălcări asupra acestui bun sau efectuate acte de concurență neloială prin intermediul folosirii ilegale a acestui bun.[51]

5. Având în vedere aspectele problematicile referitoare la momentul de începere a curgerii termenului de 6 luni pentru depunerea plângerii la Consiliul Concurenței, înaintăm propunerea de *lege ferenda* de modificare a prevederilor art. 14 alin. (5) din Legea concurenței nr. 183/2012 prin stabilirea unui alt moment de începere a curgerii termenului de 6 luni pentru depunerea plângerii la Consiliul Concurenței, iar în noua redacție alineatul urmează să fie formulat astfel: „*Întreprinderea ale cărei interese legitime au fost lezate poate înainta plângerea privind presupusele acţiuni de concurenţă neloială la Consiliul Concurenţei în termen de 6 luni de la data la care a cunoscut sau ar fi trebuit să cunoască despre realizarea presupuselor acţiuni de concurenţă neloială de către o altă întreprindere sau, în cazul încălcărilor cu caracter continuu, de la data încetării încălcării*".

6. Înaintăm propunerea de *lege ferenda* de modificare a art. 14 alin. (6) din Legea concurenței nr. 183/2012 în vederea stabilirii unei obligații certe în sarcina Consiliului Concurenței, iar norma juridică va avea următoarea formulare: „*Expirarea termenului de 6 luni prevăzut la alin. (5) obligă Consiliul Concurenţei de a refuza examinarea plângerii, dar nu constituie un impediment pentru adresarea în instanţa de judecată în cadrul termenului general de prescripţie*".

7. Fiind necesară o claritate a cuantumului amenzii pecuniare, se impune modificarea art. 77 alin. (1) din Legea concurenței prin stabilirea limitei minime a amenzii pe care o poate aplica Consiliul Concurenței pentru actele de concurență neloială. Norma juridică respectivă urmează a fi formulată în următoarea redacție: „*Prin derogare de la legea penală, comiterea actelor de concurenţă neloială, interzise la art. 15–19 din prezenta lege, se sancţionează de Consiliul Concurenţei cu amendă în mărime* ***de la 0,1%*** *până la 0,5% din cifra totală de afaceri realizată de întreprinderea în cauză în anul anterior sancţionării*", motivându-și de fiecare dată cuantumul aplicat.

8. Urmare a cercetării, se consideră necesară modificarea art. 77 din Legea concurenței prin introducerea unui nou alineat, care va face trimitere la prevederile legale despre circumstanțele agravante și atenuante deja stipulate în Legea concurenței cu referire la practicile anticoncurențiale. Astfel, art. 77 din Legea concurenței prin completarea cu

[51] Gorincioi C., Creciun I. *Proprietatea intelectuală, numele de domeniu și concurența*, Revista Intellectus, nr. 2, 2017. p. 18.

alineatul (3) care va avea următorul conținut: „*La stabilirea mărimii amenzii se vor aplica în mod corespunzător prevederile art. 73 alin. (3) – alin. (5) din prezenta lege*”.

9. Cercetarea realizată denotă necesitatea modificării art. 246^1 din Codul Penal prin eliminarea sintagmei „*Orice act de concurenţă neloială, inclusiv:*” şi a literelor a) – e) din acest articol şi redactarea acestuia în următorul mod: „*Acţiunile de concurenţă neloială prevăzute de Legea concurenţei nr. 183 din 11.07.2012*”.
10. Totodată, este oportun de a exclude din art. 246^1 al Codului Penal prevederile despre pedepsirea persoanei juridice, iar sancțiunea din acest articol urmează a fi redactată astfel: „*se pedepsesc cu amendă de la 3000 la 4000 de unităţi convenţionale sau închisoare de până la 1 an*”.

Considerăm că realizarea propunerilor prin introducerea modificărilor în textele legilor va permite unificarea practicii și jurisprudenței pe segmentul contracarării pentru diversele forme de concurență neloială și îmbunătățirea protecției juridice a relațiilor de concurență loială. În acest sens, am înaintat aceste propuneri Ministerului Justiției.

Este evident faptul că, problema apărării împotriva actelor de concurență neloială nu poate fi rezolvată doar prin aplicarea instrumentelor juridice de contracarare a acestora. Gradul de protecție reală a persoanei în relațiile economice depinde de nivelul de dezvoltare al economiei naționale, de prezența tradițiilor unei pieți civilizate, precum și de nivelul de dezvoltare a culturii juridice atât a producătorilor/vânzătorilor, cât și a consumatorilor înșiși. Dar, totodată, prezența în societate a unor garanții juridice sigure în sfera relațiilor economice este o condiție obligatorie pentru formarea unei economii moderne bazate pe o concurență loială și orientate, în primul rând, pe nevoile consumatorului.

ADNOTARE

GORINCIOI Cornelia, „Cercetarea instrumentelor juridice de contracarare a actelor de concurență neloială”. Teză de doctor în drept. Școala doctorală de științe juridice a Universității de Stat din Moldova. Chișinău, 2019

Structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii și recomandări, bibliografie din 207 titluri, 205 pagini de text de bază. Rezultatele obținute sunt publicate în 13 lucrări științifice.

Cuvinte cheie: concurență neloială, act de concurență neloială, discreditare, instigare, secret comercial, deturnare, confuzie, prevenire, contracarare, răspundere.

Domeniul de studiu: acțiunile de concurență neloială și instrumentele juridice de prevenire și contracarare a acestora. Domeniul general de studiu este Dreptul afacerilor.

Problema științifică: rezidă în conceptualizarea fenomenului de concurență neloială și individualizarea actului de concurență neloială, identificarea instrumentelor juridice de prevenire și contracarare a actelor de concurență neloială în vederea estimării eficienței fiecăruia asupra ameliorării mediului concurențial și edificării unui sistem economic bazat pe noi principii și abordări.

Scopul și obiectivele lucrării: cercetarea cuprinzătoare și multiaspectuală a problemelor de prevenire și contracarare a diferitor acte de concurență neloială din punctul de vedere al legislației concurențiale, civile și al legii penale, precum și înaintarea propunerilor pentru înlăturarea lacunelor din legislația în vigoare din domeniu. Printre principalele obiective sunt: analiza esenței conceptului de „concurență neloială”, și stabilirea cercului de fapte delictuale cuprinse de această noțiune; identificarea instrumentelor juridice de prevenire și contracarare a actelor de concurență neloială; modelarea teoretică de aplicare a instrumentelor juridice de contracarare a concurenței neloiale în practică și estimarea eficienței aplicării acestora.

Noutatea și originalitatea științifică: Tratarea comprehensivă a obiectului cercetării, care îi imprimă noutate științifică lucrării prezente, denotă unicitatea fenomenului concurenței și diversitatea instrumentelor juridice de contracarare, la diferite etape, de prevenire și ulterior, de răspundere, ca instrument coercitiv.

Teza de doctorat evidenţiază necesitatea aplicării legislaţiei în materie de concurenţă și a instrumentelor juridice de contracarare a actelor de concurență neloială într-un mod transparent şi nediscriminatoriu. Lucrarea reprezintă o cercetare interdisciplinară complexă în Republica Moldova, care abordează instrumentele juridice de contracarare a acțiunilor de concurență neloială prin prisma a trei ramuri de drept: civl, administrative și penal.

Semnificația teoretică constă în analiza esenței juridice și economice a conceptului de „concurență neloială” și stabilirea cercului de fapte delictuale cuprinse de această noțiune, a instrumentelor juridice de prevenire și contracarare a acestor acte, cu exemplificări relevante din practica autorității de concurență și jurisprudenței autohtone, jurisprudenței străine în scopul unei mai bune înțelegeri a instrumentelor de contracarare a acestor acte negative pentru concurență.

Valoarea aplicativă a lucrării: este dictată de recomandările autoarei care pot fi utilizate eficient în activitatea de aplicare a normelor stabilite în sistemul de drept de către organele de stat care exercită controlul asupra respectării ordinii legale în domeniul relațiilor concurențiale, precum și la examinarea litigiilor de către instanțele judecătorești.

АННОТАЦИЯ

ГОРИНЧОЙ Корнелия, «Исследование юридических мер противодействия актов недобросовестной конкуренции». Диссертация на соискание учёной степени доктора юридических наук. Докторская школа юридических наук Государственного Университета Молдовы. Кишинёв, 2019 год

Структура диссертации: введение, три главы, выводы и рекомендации, библиография - 207 названий, 205 страниц основного текста. Полученные результаты опубликованы в 13 научных статьях.

Ключевые слова: недобросовестная конкуренция, дискредитация, склонение, коммерческая тайна, переманивание, смешение, предотвращение, противодействие, ответственность.

Область исследования: действия недобросовестной конкуренции и правовые инструменты для предотвращения и противодействия им. Основная область исследования предпринимательское и конкурентное право.

Научная проблема: состоит в концептуализации феномена недобросовестной конкуренции и индивидуализации актов недобросовестной конкуренции, выявление правовых инструментов по предотвращению и пресечению актов недобросовестной конкуренции для оценки эффективности каждого из них по улучшению конкурентной среды и построению экономической системы, основанной на новых принципах и подходах.

Цель и задачи работы: всестороннее исследование проблем предотвращения и пресечения актов недобросовестным действиям конкуренции с точки зрения конкурентного, гражданского и уголовного права, а также подготовка предложений по устранению пробелов в действующем законодательстве. Основными задачами являются: анализ экономической и правовой сущности понятия «недобросовестная конкуренция» и установление круга правонарушений, содержащихся в этом понятии; создание правовых инструментов для противодействия и предотвращения действий недобросовестной конкуренции; теоретическое моделирование применения правовых инструментов для противодействия недобросовестной конкуренции на практике и оценка эффективности их применения; формулировка рекомендаций с точки зрения *lege ferenda*.

Научная новизна и оригинальность: Комплексный подход к предмету исследования, предоставляет научная новизну настоящей работе, обозначает уникальность феномена конкуренции и разнообразие правовых инструментов для борьбы, на разных этапах, по профилактике и последующую ответственность, в качестве инструмента противодействия.

Диссертация подчеркивает необходимость применения законодательства в области конкуренции и правовых инструментов для борьбы с недобросовестной конкуренцией, транспарентным и недискриминационным образом. Работа представляет собой комплексное междисциплинарное исследование в Молдове правовых мер по противодействию актов недобросовестной конкуренции, основанные на трех отраслях права: гражданского, административного и уголовного.

Теоретическое значение: анализ правовой и экономической сущности понятия «недобросовестной конкуренции» и установка правонарушений, охватываемых этим понятием, правовых инструментов для противодействия недобросовестной конкуренции, с практическими примерами антимонопольных органов, национальной и иностранной юриспруденции для того, чтобы лучше понять инструменты для противодействия этих негативных конкуренции актов.

Практическая ценность работы: продиктованы рекомендациями автора, которые могут быть использованы эффективно за счет применения правил, установленных в правовой системе государственных органов, осуществляющих контроль за соблюдением законодательства в области конкуренции, а также при рассмотрении споров в судах.

ANNOTATION

Gorincioi Cornelia, „Research of legal instruments to counteract unfair competition acts".

PhD thesis in law. Doctoral School of Legal Sciences of the State University of Moldova.

Chisinau, 2019

Structure of the thesis: introduction, three chapters, conclusions and recommendations, bibliography of 207 titles, 205 basic text pages. The results obtained are published in 13 scientific papers.

Keywords: unfair competition, discrediting, instigation, commercial secret, misappropriation, confusion, prevention, counteraction, liability.

Field of study: actions of unfair competition and legal instruments to prevent and counteract them. The general field of study is Business and Competition Law.

The scientific problemresides in the conceptualization of the unfair competition phenomenon and in the individualization of the unfair competition act, identification of the legal tools for the prevention and counteraction of the unfair competition acts in the sense of the appraisal of their efficiency on the amelioration of the competitive environment and of the building of an economic system based on new principles and approaches.

Purpose and objectives of the paper: Comprehensive and multi-purpose research of the problems of preventing and counteracting different acts of unfair competition from the point of view of the competition, civil and criminal law, as well as the preparation of proposals for removing the gaps in the legislation in force. The main objectives are: the analysis of the economic and legal essence of the concept of "unfair competition" and the establishment of the circle of torts contained in this notion; the establishment of legal instruments to counteract and prevent unfair competition acts; the theoretical modeling of the application of legal instruments to counteract unfair competition in practice and the estimation of the effectiveness of their application; formulating the recommendations of the *ferenda law*.

Scientific novelty and originality: The comprehensive approach towards the object of the research which confers scientific novelty to the present work denotes the uniqueness of the competition phenomenon and the diversity of legal tools of counteraction, at different stages, of prevention and, afterwards of liability, as a coercive tool.

The PhD thesis highlights the necessity of the application of the competition legislation and of the legal tools of counteraction of unfair competition acts in a transparent and non-discriminatory way. The paper is a complex interdisciplinary research in the Republic of Moldova which approaches legal tools of counteraction of unfair competition acts through three branches of law: civil, administrative and criminal.

Theoretical significance: resides in the analysis of the judicial and economic essence of the "unfair competition" concept and the establishment of the spectrum of delicts embraced by this notion, of legal tools of prevention and counteraction of these acts, with relevant examples from the national jurisprudence and experience of the national authority for competition, foreign jurisprudence for the purpose of a better understanding of counteraction of these negative acts for competition.

Applicative value of the paper is dictated by the recommendations of the author, which may be used in the activity of application of the established norms of the legal system by the state authorities which exercise the control upon the compliance to the legal order in the domain of competition relations, and, as well, in the process of case examination by the national courts.

BIBLIOGRAFIE

1. *Acordul de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, şi Uniunea Europeană şi Comunitatea Europeană a Energiei Atomice şi statele membre ale acestora, pe de altă parte*. Ratificat prin *Legea nr. 112 din 02.07.2014*. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 185-199.
2. Apan R.D. *Teoria generală a dreptului afacerilor*. Cluj-Napoca: Editura Sfera Juridică, 2007.
3. Bologan D. *„Reglementarea juridică a înţelegerilor de cartel”*
Disponibil: http://icjp.asm.md/tags/drept?page=1
4. Brînza S., Stati V., *Tratat de drept penal. Partea specială.* Volumul II. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. - p. 804.
5. Bulmaga O. „*Măsurile organizatorico-juridice în privinţa entităţilor ce desfăşoară practici anticoncurenţiale (studiu comparat)”* Disponibil: http://iiesp.asm.md/?p=3081
6. Căpățână O. *Noțiunea concurenței neloiale* // Revista de drept comercial, nr. 11, Editura Lumina Lex, București, 1998.
7. Cărare V., Gorincioi C. *Evoluția Dreptului Concurenței* // Revista „Legea și viața”, nr. 5 (293), 2016.
8. *Codul Civil al Republicii Moldova din 2002, în vigoare din 12.06.2003*. Republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 467-479 din 2018, în temeiul Legii nr.133 din 15.11.2018.
9. *Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994*. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1994, nr. 1.
10. *Convenția privind protecția proprietății industriale din 1883, în vigoare pentru Republica Moldova din 25.12.1991, în varianta de la Stokholm.* În: Tratate Internaționale Nr. 6 din 30.12.1998.
11. Copețchi S., Martin D. *Discreditarea concurentului – formă de exprimare a infracțiunii de concurență neloială* // Revista Intellectus nr. 4, 2015. – 120 p.
12. *Decizia CtEDO cu privire a cauza PAEFFGEN contra Germaniei*.
Disponibil: http://kolosov.info/yuridicheskie-stati/espch-o-pravah-na-domennye-imena
13. Eminescu Y. *Tratat de proprietate industrială, vol. 1*. București, 1982. - 199 p.
14. Gorincioi C., Creciun I.,*Combaterea acțiunilor de concurență neloială în domeniul proprietății intelectuale* // Revista Intellectus, nr. 2, 2016. – 122 p.
15. Gorincioi C., Creciun I. *Proprietatea intelectuală, numele de domeniu și concurența* // Revista Intellectus, nr. 2, 2017. – 106 p.
16. Gorincioi C. „*Rolul răspunderii juridice în prevenirea şi contracararea confuziei ca act de concurenţă neloială*”, Revista Intellectus, Nr. 3, 2018 – Chișinău – p.12-19.
17. Gorincioi C. *„Răspunderea civilă şi eficienţa ei asupra prevenirii şi contracarării acţiunilor de concurenţă neloială”,* Revista Institutului Național al Justiției, Nr. 3(46), 2018 – Chișinău.
18. Iustin V. *Secretul comercial – Obiect al proprietății industriale* // Revista Națională de drept, nr. 8, 2011. - 68 p.
19. *Legea concurenței a Republicii Moldova nr. 183 din 11.07.2012.* În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 31.12.2000, nr. 166-168.
12. Rusu I., Balan A. *Studiu Comparativ al Politicii de Concurență.* Chișinău, 2008. - 41 p.

21. Stati V. *Răspunderea penală pentru infracţiunea de concurenţă neloială* (art.2461 CP RM) // Revista Naţională de Drept, 2008, nr.12. - 97 p.
22. Stuart E. și Mateus A. *Legislația și politica în domeniul concurenței. Armonizarea legislației Republicii Moldova la standardele UE în domeniul concurenței*. Chișinău: Sinectica-Com SRL, 2009. - 156 p.
23. Timofei S. *Infracţiuni în domeniul concurenţei (aspecte de drept penal)*,
Disponibil: http://www.cnaa.md/thesis/19359/

II. Referințe bibliografice în limba engleză

24. *Decision as to the admissibility of Application nos. 25379/04, 21688/05, 21722/05 and 21770/05 by PAEFFGEN GMBH against Germany of 18.09.2007*.
Disponibil: http://hudoc.echr.coe.int/eng#{"appno":["21688/05"],"itemid":["001-82671"]}.

III. Referințe bibliografice în limba rusă

25. Артемьев И.Ю. *Научно-практический комментарий к Федеральному закону "О защите конкуренции" (постатейный)*, Статут, 2015. - 314 стр.
26. Тотьев К.Ю. *Предписание антимонопольного органа о перечислении незаконного дохода: правовая природа и функции* // Законы России: опыт, анализ, практика, 2010, nr. 8.
27. Шаститко А. Е., Комкова А. А., Курдин А. А., *Недобросовестная конкуренция в сфере обращения объектов интеллектуальной собственности*. Москва, 2015. – 80 стр.

IV. Referințe bibliografice în limba franceză

28. *Dictionnaire de l'économie politique, 1852*
Disponibil: http://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k22411m/f3.item.zoom
29. *Le Code Civil Francais. Version en vigueur* au 19.02.1804.
Disponibil:https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do;jsessionid=F6D9DEA5619CBA85ABDADB1042202761.tpdila23v_3?idSectionTA=LEGISCTA000006136352&cidTexte=LEGITEXT000006070721&dateTexte=20160930
30. Pouillet E., *Traité des marques de fabrique et de la concurrence déloyale*. Paris: Editura Billard, 1883.

GORINCIOI CORNELIA

CERCETAREA INSTRUMENTELOR JURIDICE DE CONTRACARARE A ACTELOR DE CONCURENȚĂ NELOIALĂ

553.02 – DREPTUL AFACERILOR

Rezumatul tezei de doctorat în drept

Aprobat spre tipar: data
Hârtie ofset. Tipar ofset.
Coli de tipar.: …

Formatul hârtiei 60x84 1/16
Tiraj … ex…
Comanda nr. ….

Denumirea şi adresa instituţiei unde a fost tipărit rezumatul